

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ (पूर्वीचे पुणे विद्यापीठ)

परिपत्रक क्र. १९८/२०२४

विषय :- केंद्र शासनाच्या धर्तीवर दिव्यांगत्वासंदर्भातील सर्व लाभ मिळविण्यासाठी वैश्विक ओळखपत्र (Unique Disability Identity Card-UDID Card) बंधनकारक करणेबाबत.

संदर्भ :- १. विद्यापीठ परिपत्रक क्र.२९६/२०२०, जा.क्र.एन/४८३२, दिनांक १७/११/२०२०.

२. महाराष्ट्र शासन, दिव्यांग कल्याण विभाग यांचे परिपत्रक क्र.:दिव्यांग-२०२४/प्र.क.८६/दि.क.२, दि.२७/०६/२०२४.

३. महाराष्ट्र शासन, दिव्यांग कल्याण विभाग यांचे परिपत्रक क्र.:दिव्यांग-२०२४/प्र.क.१३९/दि.क.२, दि.१६/०८/२०२४.

या परिपत्रकाद्वारे सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, केंद्र शासनाच्या दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ ची राज्यात प्रभावी अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने २१ प्रकारच्या दिव्यांगत्व प्रकारांवरील दिव्यांगत्व प्रमाणपत्रे उपलब्ध व्हावीत, यासाठी केंद्र शासनाने निर्गमित केलेली मार्गदर्शक तत्वे, कार्यपध्दती व अपिल पध्दती याबाबतच्या सविस्तर सूचना महाराष्ट्र शासनाच्या सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या दिनांक १४ सप्टेंबर, २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. केंद्र शासन, सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, दिव्यांगजन सशक्तीकरण विभागाच्या दिनांक ०३ मार्च, २०२३ च्या कार्यालयीन ज्ञापनान्वये, शासनाकडून दिव्यांगांसाठीच्या विविध योजनांचा लाभ मिळविण्यासाठी वैश्विक ओळखपत्र (Unique Disability Identity Card-UDID Card) अनिवार्य करण्यात आलेले आहे. त्या अनुषंगाने केंद्र/राज्य शासनाकडून राबविण्यात येणाऱ्या दिव्यांगांसाठीच्या विविध योजना/नोकरी मधील आरक्षण/पदोन्नती/सवलती इ.चा लाभ मिळविण्यासाठी राज्यातील दिव्यांगांसाठी वैश्विक ओळखपत्र (Unique Disability Identity Card-UDID Card) अनिवार्य करण्यासंदर्भात सविस्तर सूचना महाराष्ट्र शासन, दिव्यांग कल्याण विभाग यांचे परिपत्रक क्र.:दिव्यांग-२०२४/प्र.क.८६/दि.क.२, दिनांक २७/०६/२०२४ अन्वये निर्गमित करण्यात आलेल्या असून सदर शासन परिपत्रकामधील आशय स्वयंस्पष्ट आहे. (सोबत सदर शासन परिपत्रकाची प्रत जोडली आहे.)

सबब, केंद्र शासनाच्या दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ ची राज्यात प्रभावी अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने उपरोक्त शासन परिपत्रकान्वये दिव्यांगांसाठी वैश्विक ओळखपत्र (Unique Disability Identity Card-UDID Card) अनिवार्य असल्याने सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातील सर्व शैक्षणिक विभाग, प्रशाला व प्रशासकीय विभागांमधील संबंधितांनी उक्त सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करून सदर वैश्विक ओळखपत्र (Unique Disability Identity Card-UDID Card) मा.विभागप्रमुखांमार्फत उपकुलसचिव, प्रशासन शिक्षक कक्ष/उपकुलसचिव, प्रशासन शिक्षकेतर कक्षास तात्काळ सादर करावे.

सोबत :- १. विद्यापीठ परिपत्रक क्र.२९६/२०२०, जा.क्र.एन/४८३२, दिनांक १७/११/२०२०.

२. महाराष्ट्र शासन, दिव्यांग कल्याण विभाग यांचे परिपत्रक क्र.:दिव्यांग-२०२४/प्र.क.८६/दि.क.२, दि.२७/०६/२०२४.

३. महाराष्ट्र शासन, दिव्यांग कल्याण विभाग यांचे परिपत्रक क्र.:दिव्यांग-२०२४/प्र.क.१३९/दि.क.२, दि.१६/०८/२०२४.

गणेशखिंड, पुणे - ४११ ००७)

जावक क्र. एन/ 3057)

दिनांक : 23 AUG 2024)

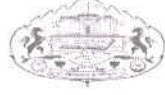

(प्रा.डॉ.) ज्यांती भाकरे)
प्रभारी कुलसचिव

प्रत माहितीसाठी व योग्य त्या कार्यवाहीसाठी :-

१. मा.विभागप्रमुख, सर्व शैक्षणिक विभाग
२. मा.संचालक, सर्व प्रशाला
३. मा.शाखाप्रमुख, सर्व प्रशासकीय विभाग

सदर परिपत्रकातील आशय आपल्या विभागातील सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावा, ही विनंती.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ (पूर्वीचे पुणे विद्यापीठ)

परिपत्रक क्र. 296/२०२०

या परिपत्रकाद्वारे सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, केंद्र शासनाचा दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६, दिनांक १९ एप्रिल, २०१७ पासून संपूर्ण देशात लागू करण्यात आला असून याद्वारे दिव्यांग व्यक्तींना समान संधी व समान हक्क प्रदान करण्यात आलेले आहेत. त्यानुसार दिव्यांग व्यक्ती राजकीय, सामाजिक, आर्थिक व स्व:विकासाच्या कार्यक्रमांमध्ये सहभागी होण्यास पात्र होत असून याद्वारे दिव्यांग व्यक्तींना जीवनाच्या प्रत्येक टप्प्यामध्ये जीवन जगण्यासाठी योग्य अशा संधी उपलब्ध करून देण्याबाबत तरतुद केली आहे. सदर अधिनियमातील तरतूदीनुसार राज्यांचे दिव्यांग धोरण २०१८ ची अंमलबजावणी करण्याबाबत महाराष्ट्र शासन, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने शासन निर्णय क्र.:अपंग२०१३/प्र.क्र.२०१/अ.क.२, दिनांक २० फेब्रुवारी, २०१९ अन्वये धोरण घोषित केले असून अंमलबजावणी करण्याबाबत सूचित केले आहे. (सोबत सदर शासन निर्णयाची प्रत जोडली आहे.) तसेच सदर दिव्यांग धोरणातील विभागाशी संबंधित बाबींवर कार्यवाही करण्याबाबत प्रशासन अधिकारी, शिक्षण संचालनालय, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१ यांनी संदर्भ पत्र क्र.युएनआय/दिव्यांग धोरण/(१४/२०२०)/विशि, दिनांक ०९ ऑक्टोबर, २०२० रोजीच्या पत्रान्वये कळविले आहे. (सोबत सदर पत्राची प्रत जोडली आहे.)

सबब, उपरोक्त शासन निर्णयामधील धोरणातील विभागाशी संबंधित बाबींची सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठातील शैक्षणिक विभाग/प्रशासकीय विभाग, तसेच विद्यापीठाशी संलग्नित सर्व महाविद्यालये आणि मान्यताप्राप्त परिसंस्था यांनी काटेकोरपणे अंमलबजावणी करावी, ही विनंती.

सोबत :- १. महाराष्ट्र शासन, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र.:अपंग२०१३/प्र.क्र.२०१/अ.क.२, दिनांक २० फेब्रुवारी, २०१९ ची प्रत.
२. क्र.युएनआय/दिव्यांग धोरण/(१४/२०२०)/विशि, दिनांक ०९ ऑक्टोबर, २०२० च्या पत्राची प्रत.

गणेशखिंड, पुणे - ४११ ००७)
जा.क्र. : एएन/ 4832)
दिनांक : 17 NOV 2020)

(डॉ. प्रफुल्ल पवार)
कुलसचिव

प्रत माहिती व योग्य त्या कार्यवाहीसाठी :-

१. मा.विभागप्रमुख, सर्व शैक्षणिक विभाग
२. सर्व शाखाप्रमुख, सर्व प्रशासकीय विभाग
३. मा.प्राचार्य, विद्यापीठाशी सर्व संलग्नित महाविद्यालये
४. मा.संचालक, विद्यापीठाच्या मान्यताप्राप्त सर्व परिसंस्था

आपणास विनंती की, सदर परिपत्रक आपल्या विभागातील सर्व संबंधित सेवकांच्या निदर्शनास आणावे.

केंद्र शासनाच्या धर्तीवर दिव्यांगत्वासंदर्भातील
सर्व लाभ मिळविण्यासाठी वैश्विक ओळखपत्र
(Unique Disability Identity Card-UDID
Card) बंधनकारक करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
दिव्यांग कल्याण विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक : दिव्यांग-२०२४ / प्र. क्र. ८६ / दि. क. २
३१, ३२, ३५ "ए" विंग, मित्तल टॉवर,
बॅरिस्टर रजनी पटेल मार्ग, नरिमन पॉईंट, मुंबई- ४०० ०२९.
दिनांक :- २७ जून, २०२४.

वाचा :

- १) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक : अप्रवि-२०१८/प्र. क्र.४६/आरोग्य-६,
दिनांक १४ सप्टेंबर, २०१८,
- २) केंद्र शासन, सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, दिव्यांगजन सशक्तीकरण विभाग,
कार्यालयीन ज्ञापन क्रमांक : P-13013 / 23 / 2023 - UDID / IT / STATISTICS,
दिनांक ३ मार्च, २०२३,
- ३) दिव्यांग कल्याण विभाग, शासन परिपत्रक, क्रमांक : दिव्यांग-२०२१ / प्र. क्र. ४५ / दि. क. २,
दिनांक ८ मार्च, २०२३.

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाच्या दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ ची राज्यात प्रभावी अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने २१ प्रकारच्या दिव्यांगत्व प्रकारांवरील दिव्यांगत्व प्रमाणपत्रे उपलब्ध व्हावीत, यासाठी केंद्र शासनाने निर्गमित केलेली मार्गदर्शक तत्त्वे, कार्यपद्धती व अपिल पद्धती याबाबतच्या सविस्तर सूचना सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या दिनांक १४ सप्टेंबर, २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत.

२. केंद्र शासन, सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, दिव्यांगजन सशक्तीकरण विभागाच्या दिनांक ३ मार्च, २०२३ च्या कार्यालयीन ज्ञापनान्वये, शासनाकडून दिव्यांगांसाठीच्या विविध योजनांचा लाभ मिळण्यासाठी वैश्विक ओळखपत्र (UDID Card) अनिवार्य करण्यात आलेले आहे.

३. तसेच दिव्यांग कल्याण विभागाच्या दिनांक ८ मार्च, २०२३ च्या परिपत्रकान्वये, दिव्यांग व्यक्तींना दिव्यांगत्व प्रमाणपत्र वितरण करण्याच्या प्रक्रीयेस गतिमानता येण्यास व केंद्र शासनामार्फत ठरवून दिलेले १००% ध्येय गाठण्यास तसेच महाराष्ट्र राज्याची कामगिरी उंचावण्यासाठी दिव्यांगत्व प्रमाणपत्र व वैश्विक ओळखपत्र (UDID Card) देण्याच्या विशेष मोहिमेस दिनांक ३० जून, २०२३ पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आली होती.

४. सबब केंद्र / राज्य शासनाकडून राबविण्यात येणाऱ्या दिव्यांगांसाठीच्या विविध योजनांचा लाभ मिळण्यासाठी राज्यातील दिव्यांगांसाठी वैश्विक ओळखपत्र (UDID Card) अनिवार्य करण्यासंदर्भात सविस्तर सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन परिपत्रक :

केंद्र / राज्य शासनाकडून राबविण्यात येणाऱ्या दिव्यांगांसाठीच्या विविध योजना / नोकरी मधील आरक्षण / पदोन्नती / सवलती इ.चा लाभ मिळण्यासाठी राज्यातील दिव्यांगांसाठी वैश्विक ओळखपत्र (UDID Card) अनिवार्य करण्यासंदर्भात खालीलप्रमाणे सविस्तर सूचना निर्गमित करण्यात येत आहेत.

- १) केंद्र / राज्य शासनाकडून राबविण्यात येणाऱ्या दिव्यांगांसाठीच्या विविध योजना / सवलती इ.चा लाभ मिळण्यासाठी राज्यातील दिव्यांगांसाठी वैश्विक ओळखपत्र (UDID Card) अनिवार्य करण्यात येत असून ज्या दिव्यांगांकडे कोणतेही दिव्यांगत्व प्रमाणपत्र नाही, त्यांनी सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या दिनांक १४ सप्टेंबर, २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये / भविष्यात वेळोवेळी स्थापन करण्यात आलेल्या / येणाऱ्या वैद्यकीय मंडळामार्फत दिव्यांगत्व प्रमाणपत्र व वैश्विक ओळखपत्र (UDID Card) प्राप्त करून घेणे अनिवार्य आहे.
 - २) ज्या दिव्यांग व्यक्तींकडे सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या दिनांक १४ सप्टेंबर, २०१८ चा शासन निर्णय निर्गमित होण्यापूर्वी शासनाने नेमून दिलेल्या सक्षम प्राधिकाऱ्याने दिलेले दिव्यांगत्व प्रमाणपत्र आहे, त्यांनी उक्त शासन निर्णयान्वये स्थापन करण्यात आलेल्या वैद्यकीय मंडळामार्फत दिव्यांगत्व प्रमाणपत्र व वैश्विक ओळखपत्र (UDID Card) प्राप्त करून घेणे अनिवार्य आहे. वैश्विक ओळखपत्र (UDID Card) प्राप्त करून घेण्यासाठी नोंदणी केल्यानंतर प्रत्यक्षात सदर ओळखपत्र प्राप्त होईपर्यंतच्या कालावधीसाठी संबंधित दिव्यांग व्यक्तींना दिव्यांगत्वाच्या सवलती / योजना यांचा लाभ घेण्यासाठी त्यांचेकडे असलेले दिव्यांगत्व प्रमाणपत्रासोबत वैश्विक ओळखपत्रासाठीचा नाव नोंदणी क्रमांक (Enrolment Number) सादर करणे अनिवार्य राहिल.
 - ३) ज्या दिव्यांग व्यक्तींकडे शासनाने वेळोवेळी नेमून दिलेल्या सक्षम प्राधिकाऱ्यांनी दिलेले दिव्यांगत्व प्रमाणपत्र नसेल, तथापि त्यांचेकडे शासकीय रुग्णालयांमधून दिलेले अन्य वैद्यकीय/दिव्यांगत्व प्रमाणपत्र असेल व त्या आधारे जर ते दिव्यांगांसाठीच्या सवलती / योजना यांचा लाभ घेत असतील, तर अशा दिव्यांग व्यक्तींना सदर शासन परिपत्रकाच्या दिनांकापासून एका वर्षाच्या मुदतीत सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या दिनांक १४ सप्टेंबर, २०१८ च्या शासन निर्णयानुसार / भविष्यात वेळोवेळी स्थापन करण्यात आलेल्या / येणाऱ्या वैद्यकीय मंडळाकडून दिव्यांगत्व प्रमाणपत्र / वैश्विक ओळखपत्र (UDID Card) प्राप्त करून घेणे अनिवार्य राहिल. जे दिव्यांग व्यक्ती उक्त मुदतीनंतरसुद्धा सदर प्रमाणपत्र प्राप्त करून घेणार नाहीत, ते दिव्यांगांसाठीच्या सवलती / योजना इ. लाभ मिळण्यास पात्र राहणार नाहीत.
२. तरी सर्व मंत्रालयीन विभाग / त्यांचे प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व विभाग / कार्यालये त्याचप्रमाणे सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्था यांना सूचित करण्यात येते की, त्यांनी उक्त सूचना त्यांचे नियंत्रणाखालील संबंधित दिव्यांग कर्मचाऱ्यांना द्याव्यात, तसेच त्यांचेकडून सदर सूचनांचे काटेकोरपणे पालन होत असल्याबाबत खातरजमा करण्यात यावी.

३. तसेच आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, पुणे यांना सूचित करण्यात येते की, सदर सूचना राज्यातील सर्व दिव्यांग व्यक्तींच्या निदर्शनास आणण्याच्या दृष्टीने त्यांनी या परिपत्रकास उचित प्रसिद्धी देण्याबाबत कार्यवाही करावी.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०२४०६२७९३१९५३४०३५ असा आहे. तसेच सदर शासन परिपत्रक डिजिटल स्वाक्षरीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने,

VISHNUDAS
PUNDLIKRAO GHODKE

Digitally signed by VISHNUDAS PUNDLIKRAO GHODKE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=SOCIAL JUSTICE
AND SPECIAL ASSISTANCE DEPT.,
2.5.4.20=514c2e5ad6ac71c69b99a86a5fe5189556b7a95d5896bbb8
1496f403b58ac3e, postalCode=400032, st=Maharashtra,
serialNumber=9A869D6945F8950A9525831F8AE9726BE295D17576
E78D19FA8F6CB9528B04A0, cn=VISHNUDAS PUNDLIKRAO GHODKE
Date: 2024.06.27 13:32:32 +05'30

(वि. पुं. घोडके)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :

- १) मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,
- २) मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- ३) मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- ४) मा. विरोधी पक्षनेता विधानपरिषद / विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- ५) मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- ६) मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- ७) सर्व सन्माननीय विधानपरिषद / विधानसभा सदस्य व संसद सदस्य,
- ८) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव / सचिव,
- ९) मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव,
- १०) अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ११) मंत्रालयाच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग / कार्यालय प्रमुख,
- १२) सर्व महानगरपालिका / नगरपालिका,
- १३) सर्व जिल्हा परिषदा / पंचायत समित्या / ग्रामपंचायती,
- १४) सर्व मा. मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
- १५) मा. मंत्री (सामाजिक न्याय) यांचे खाजगी सचिव,
- १६) मा. राज्यमंत्री (सामाजिक न्याय) यांचे खाजगी सचिव,
- १७) मा. मुख्य सचिव यांचे उपसचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२,
- १८) आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, पुणे,
- १९) सर्व प्रादेशिक उप आयुक्त, समाज कल्याण विभाग,
- २०) सर्व सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण विभाग,
- २१) सर्व जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद,
- २२) भारतीय जनता पार्टी, महाराष्ट्र प्रदेश, सी.डी.ओ. बॅरेक नं. १, योगक्षेमसमोर, वसंतराव नाईक चौक, नरिमन पॉइन्ट, मुंबई ४०० ०२९,
- २३) इंडियन नॅशनल काँग्रेस, महाराष्ट्र प्रदेश, काँग्रेस (आय) समिती, टिळक भवन, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, दादर, मुंबई ४०० ०२५,

- २४) राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टी, राष्ट्रपती भवन, फ्री प्रेस जर्नल मार्ग, नरिमन पॉईन्ट, मुंबई ४०००२९,
२५) शिवसेना, शिवसेना भवन, गडकरी चौक, दादर, मुंबई ४०० ०२८,
२६) बहुजन समाज पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी, जनशक्ती हॉल, ग्लोब मिल पॅलेस, वरळी,
मुंबई ४०००९३,
२७) भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी जनशक्ती हॉल, ग्लोब मिल पॅलेस, वरळी,
मुंबई ४०० ०९३,
२८) भारतीय कम्युनिस्ट (मार्क्सवादी) पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी, जनशक्ती हॉल, ग्लोब मिल पॅलेस,
वरळी, मुंबई ४०० ०९३,
२९) महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना, राजगड, मातोश्री टॉवर, शिवाजी पार्क, दादर, मुंबई ४७०० ०२८,
३०) निवड नस्ती.

शासकीय/ निमशासकीय तसेच शासनाकडून निधी प्राप्त होणाऱ्या संस्थांमध्ये नियुक्त होणाऱ्या उमेदवारांच्या दिव्यांगत्वाची तपासणी करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
दिव्यांग कल्याण विभाग

शासन परिपत्रक क्र.:- दिव्यांग-२०२४/प्र.क्र.१३९/दि.क.२
३१/३२/३५ "ए" विंग, ३ रा मजला, मित्तल टॉवर,
बॅरिस्टर रजनी पटेल मार्ग, नरिमन पॉईंट, मुंबई-४०००२९.
दिनांक :- १६ ऑगस्ट, २०२४

वाचा:-

- १) दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६.
- २) सार्वजनिक आरोग्य विभाग, शासन निर्णय क्रमांक :- अप्रवि-२०१८/ प्र.क्र.४६/ आरोग्य-६, दिनांक १४ सप्टेंबर, २०१८.
- ३) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. दिव्यांग २०१८ /प्र.क्र. ११४ / १६-अ. दिनांक, २९ मे, २०१९.
- ४) दिव्यांग कल्याण विभाग शासन परिपत्रक क्रमांक: दिव्यांग -२०२४ /प्र.क्र.८६/ दि.क-२, दिनांक २७ जून, २०२४

प्रस्तावना:-

दिव्यांग व्यक्ती (समान संधी), संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण अधिनियम, १९९५ नुसार दिव्यांगत्वाचे एकूण ७ प्रकार होते. संयुक्त राष्ट्रांच्या करारानुसार, केंद्र शासनाने १९९५ चा अधिनियम अधिक्रमित करून दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ लागू केला असून त्यानुसार दिव्यांगत्वाचे सध्या २१ प्रकार करण्यात आले आहेत. सदर अधिनियमातील अनुच्छेद ३४ नुसार दिव्यांगांना शासकीय/ निमशासकीय नोकरीमध्ये ४ टक्के आरक्षण देण्यात येते. तसेच संदर्भ (३) नुसार दिव्यांगांना सरळसेवेत ४ टक्के आरक्षण देण्याबाबत तरतूद आहे. तथापि, बोगस दिव्यांग प्रमाणपत्राच्या आधारे शासकीय नोकरी व अन्य शासकीय लाभ घेण्यात येत असल्याबाबत अनेक तक्रारी शासनास प्राप्त होत आहेत. सबब, याबाबत खालीलप्रमाणे सूचना देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन परिपत्रक:-

संदर्भ क्रमांक (२) अन्वये दिव्यांगत्व तपासणी, मुल्यमापन व प्रमाणपत्र वितरणासाठीच्या मार्गदर्शक सूचना देण्यात आल्या आहेत. तसेच सामान्य प्रशासन विभागाच्या संदर्भ (३) अन्वये दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम २०१६ च्या अनुच्छेद ३४ नुसार शासन सेवेतील पदांवर शारीरिकदृष्ट्या दिव्यांग व्यक्तींसाठी सरळसेवेत ४ टक्के आरक्षण विहित करून त्याच्या अंमलबजावणीची कार्यपध्दती विहित करण्यात आली आहे. सामान्य प्रशासन विभागाने महाराष्ट्र

लोकसेवा आयोगाकडून घेण्यात येणाऱ्या परिक्षेमधून शासन सेवेत नियुक्त होणाऱ्या दिव्यांगांना शासन सेवेत नियुक्त करण्यापूर्वी दिव्यांगत्वाची तपासणी करण्याबाबत पुढीलप्रमाणे सूचना दिल्या आहेत. “दिव्यांग उमेदवारांच्या बाबतीत सदर उमेदवार संबंधित पदावर नियुक्तीसाठी सक्षम आहे किंवा नाही याची वैद्यकीय मंडळाकडून तपासणी करण्यात यावी. तसेच या उमेदवारांच्या दिव्यांगत्वाची वैद्यकीय तपासणी करण्याबाबत आणि सदर वैद्यकीय पडताळणीअंती निदर्शनास आलेले त्यांच्या दिव्यांगत्वाचे प्रमाण त्यांच्या वैद्यकीय अहवालामध्ये नमूद करण्याबाबत देखील संबंधित वैद्यकीय मंडळास सूचना देण्यात आल्या आहेत.”

२. याबाबत सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांना सूचित करण्यात येते की, याबाबत संदर्भ (४) अन्वये विभागाच्या शासन परिपत्रकानुसार केंद्र शासनाच्या धर्तीवर दिव्यांगत्वासंदर्भातील सर्व लाभ मिळवण्यासाठी वैश्विक ओळखपत्र (UDID Card) बंधनकारक करणेबाबत सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत.

३. सबब, सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांना पुनश्च एकदा सूचित करण्यात येते की, शासन सेवेतील सर्व पदभरती करताना उक्त दिव्यांगत्वाच्या तरतूदींचे काटेकोरपणे पालन करावे आणि निवड झालेल्या दिव्यांग उमेदवारांच्या सेवा पुस्तकात त्यांच्या दिव्यांगत्वाच्या प्रमाणाची नोंद घ्यावी.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात येत असून त्याचा संकेतांक २०२४०८१९१४४०२८१६३५ असा आहे. हे शासन परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

VISHNUDAS
PUNDLIKRAO GHODKE

Digitally signed by VISHNUDAS PUNDLIKRAO GHODKE
DN: cn=, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=SOCIAL JUSTICE AND
SPECIAL ASSISTANCE DEPT.,
2.5.4.20=514c2e5ad6ac71c69699a8a5f65189556b7a95d5896bb81496f403b
5f06ac:postalCode=400032, st=Maharashtra,
serialNumber=9AB69D6945F8950A9525831FBAE9726BE295D17576E78D19FA
8FCC852BB04A0, cn=VISHNUDAS PUNDLIKRAO GHODKE
Date: 2024.08.19 14:55:04 +05'30'

(वि. पुं. घोडके)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय मुंबई.
३. मा. उपमुख्यमंत्री (नियोजन व वित्त) यांचे सचिव, मंत्रालय मुंबई.
४. मा. उपमुख्यमंत्री (गृह) यांचे सचिव, मंत्रालय मुंबई.
५. मा. मंत्री, दिव्यांग कल्याण विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा/विधान परिषद, विधानमंडळ, मुंबई.
७. मा. विधानसभा/विधान परिषद सर्व सदस्य, विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई

८. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
९. अ.मु.स/प्र.स./सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग, मुंबई
१०. आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, आयुक्तालय, पुणे
११. सर्व जिल्हाधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय
१२. सर्व आयुक्त, महानगरपालिका
१३. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
१४. सर्व समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद
१५. समितीचे संबंधीत सर्व सदस्य (दिव्यांग कल्याण आयुक्तालयामार्फत)
१६. भारतीय जनता पार्टी, महाराष्ट्र प्रदेश, सी.डी.ओ.बॅरेक नं. १, योगक्षेमसमोर, वसंतराव नाईक चौक, नरिमन पॉइन्ट, मुंबई ४०० ०२१,
१७. इंडियन नॅशनल काँग्रेस, महाराष्ट्र प्रदेश, काँग्रेस (आय) समिती, टिळक भवन, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, दादर, मुंबई ४०० ०२५,
१८. राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टी, राष्ट्रपती भवन, फ्री प्रेस जर्नल मार्ग, नरिमन पॉइन्ट, मुंबई ४०००२१,
१९. शिवसेना, शिवसेना भवन, गडकरी चौक, दादर, मुंबई ४०० ०२८,
२०. बहुजन समाज पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी, जनशक्ती हॉल, ग्लोब मिल पॅलेस, वरळी, मुंबई ४०००१३,
२१. भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी जनशक्ती हॉल, ग्लोब मिल पॅलेस, वरळी, मुंबई ४०० ०१३,
२२. भारतीय कम्युनिस्ट (मार्क्सवादी) पार्टी, जनशक्ती हॉल, ग्लोब मिल पॅलेस, वरळी, मुंबई -१३
२३. महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना, राजगड, मातोश्री टॉवर, शिवाजी पार्क, दादर, मुंबई - ४७०० ०२८,
२४. निवड नस्ती/दिव्यांग कल्याण-२.